

- PALEOART - HRANICE MEZI VĚDOU A UMĚNÍM

- PALEOART -
THE BOUNDARY BETWEEN SCIENCE AND ART

Katalog k výstavě / Exhibition Catalogue

27. 3. – 19. 7. 2026

Pavilon Anthropos
MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM / MORAVIAN MUSEUM

Jaroslav Bažant · David Berger · Ondřej Bílek
Ladislav Csurma · Pavel Dvorský · Juraj Gullár
Arnošt Hanák · Jan Jelínek · Radek Labuťa · Pavel Major
Petr Modlitba · Vladimír Rimbala · Jan Sovák
Jiří Svoboda · Jiří Teichmann · Eva Vaníčková

PROČ JE VĚDECKÁ OBRAZOVÁ PALEOREKONSTRUKCE DŮLEŽITÁ

Už od počátku zrodu vědní disciplíny zvané paleontologie si vědci a před nimi i amatérští průkopníci v tomto oboru lámali hlavu, jak vypadal život na Zemi v pradávných dobách, z nichž se nám zachovaly pouhé fragmenty reality otištěné v kameni či úlomky kostí. A proto se někteří z nich už v těchto vpravdě pionýrských dobách snažili z nalezených fosilií vytvořit alespoň pravděpodobnou podobu oněch neznámých a v mnoha případech monstrózních živočichů. Uběhla ale celá dlouhá desetiletí, než vedle vědy jako takové vykrytalizovalo rovněž umění, jež se tak stalo nedílnou součástí některých vědních oborů, a zvláště pak paleontologie tak, jak ji známe dnes.

Za každou konkrétní vědeckou obrazovou rekonstrukcí jsou nejen dlouhé hodiny s paletou a štětcem, popřípadě kresebným nástrojem či sochařskou špachtlí, ale také spousta přípravné práce. Ta obnáší podrobné nastudování všech dostupných materiálů a podkladů k danému tématu, včetně vytvoření velkého množství přípravných skic.

Nejprve je nutné podobu živočicha, tedy jeho nalezené fosilní pozůstatky odborně zpracovat, což je proces velmi zdoluhavý, zahrnující neskutečné množství úkonů od vyzvednutí fosilie z mateční horniny až po její vypreparování a sestavení dle nejnovějších vědeckých poznatků. Výtvarník pak takto zpracované podklady obdrží od odborných poradců formou nákrešů a detailních fotografií. Po jejich důkladném prostudování přichází fáze, kdy tyto podklady společně s daným odborníkem na to či ono téma začne zpracovávat v nákresech a skicách. Převážná část vytvářených obrazů ale zahrnuje nejen vyhynulou faunu, ale i flóru. Zobrazovanou scénu je tak nutné zasadit i do příslušného prostředí, čili je potřeba prostudovat také informace o reliéfu krajiny, zalesnění apod. Z tohoto důvodu se na tvorbě takovýchto obrazů podílejí nezřídka v různé míře odborníci z několika vědních oborů (tedy nejen například paleontolog či antropolog, ale rovněž geolog, paleobotanik, případně další specialisté). Přesto hlavní práce s namalováním obrazu tak, aby byl nejen vědecky správný, ale i přesvědčivý, spočívá pouze na výtvarníkovi. To se týká nejen přesného zachycení ztvárňovaného námětu, ale především umění docílit důvěryhodnosti celé scenerie včetně její atmosféry. Zde odborné rady nepomohou, v této fázi si musí umělec vystačit sám, opíraje se o vlastní představivost a schopnost zobrazit prostředí a živočichy tak, aby divák nabyl přesvědčivého dojmu, že tito tvorové byli opravdu životaschopní.

Každý obraz vyžaduje „své“, někdy je nutné uspokojivý výsledek doslova „vysedět“ hodinami a hodinami úmorné dřiny strávenými před plátnem. Některé malby získají definitivní podobu třeba za týden či dva, ale další vznikají i několik měsíců. Žádný obraz není stejný! Velmi záleží nejen na jednotlivých motivech a celkovém tématu, ale především na množství dostupných informací a podkladů, kterými malíř disponuje.

V situacích, kdy je ztvárňovaný živočich dostatečně známý (například některé druhy dinosaurů, mamut nebo medvěd jeskynní), je tvůrčí proces geneze obrazu poněkud snazší. Předně máme o zvířeti dostatek poznatků, popřípadě, a to zejména u kvartérních savců, existují určité analogie s dnes žijícími živočichy. V takovýchto případech jsou konzultace mezi výtvarníkem a odborným poradcem přece jen snazší. Naopak u méně prozkoumaných, či dokonce nově objevených tvorů je rekonstrukční tvorba podstatně složitější.

Práce v oboru paleoartu znamená ve svém důsledku neustálé zdokonalování se nejen v technice kresby a malby, ale spočívá rovněž v permanentním studiu lidské a zvířecí anatomie. Objektivně je nutno konstatovat, že bez úzké spolupráce s exaktními vědci by práce v takovémto žánru postrádala smyslu a byla by v podstatě nemožná.

Petr Modlitba

WHY SCIENTIFIC PALAEO-RECONSTRUCTION MATTERS

Since palaeontology began as a scientific discipline, scientists and, before them, amateur pioneers have puzzled over what life on Earth looked like in the distant past. Only fragments of this reality, preserved in stone or bone, have survived. For this reason, even in these pioneering times, some attempted to use fossil remains to create at least a plausible appearance of these unknown, and in many cases, monstrous creatures. However, many decades passed before art crystallised alongside science to become an integral part of some scientific disciplines, particularly palaeontology as we know it today.

Behind each scientific visual reconstruction are not only long hours with a palette and brush, a drawing tool or sculpting spatula, but also extensive preparatory work. This involves detailed study of all available materials and sources for a given topic, including the creation of numerous preparatory sketches. First, it is necessary to process the animal's fossilised remains, which is a lengthy process involving countless steps from collecting the fossil from the parent rock to its preparation and assembly according to the latest scientific knowledge. The artist then receives the processed materials from expert advisers in the form of drawings and detailed photographs. After studying these materials in detail, the artist begins to work through them through drawings and sketches together with an expert on that particular topic. However, the majority of created images include not only extinct fauna but also flora. The scene must also be placed within an appropriate environment, meaning that it is necessary to study information about the landscape relief, vegetation, etc. For this reason, experts from several scientific disciplines are often involved in the creation of such works – not only palaeontologists or anthropologists, but also geologists, palaeobotanists, and other specialists. Nevertheless, the responsibility for producing a picture that is both scientifically correct and convincing rests solely with the artist. This applies not only to the accurate depiction of the subject but, above all, to the art of achieving credibility across the entire scene, including its atmosphere. Expert advice will not help here; at this stage, the artist must rely on their imagination and ability to depict the environment and animals in such a way that the viewer gains a convincing impression that these creatures were truly viable.

Every painting has its own demands; sometimes achieving a satisfactory result requires countless hours of exhausting work in front of the canvas. Some paintings reach their final form in a week or two, but others take several months to create. No two paintings are the same! Much depends on the individual motifs and overall theme, but above all on the amount of available information and reference material the painter has.

When the depicted animal is sufficiently well-known (for example, some species of dinosaurs, the mammoth, or the cave bear), the creative process is somewhat easier. In such cases, we have sufficient knowledge about the animal, and particularly with Quaternary mammals, there are also analogies with animals living today. In these situations, consultations between the artist and the scientific advisor are easier. In contrast, reconstruction work is significantly more complicated with less researched or even newly discovered species.

Working in the field of palaeoart entails continual refinement not only of drawing and painting techniques but also ongoing study of human and animal anatomy. It must be acknowledged that without close cooperation with scientists, work in this genre would lose its scientific accuracy and become pointless.

Petr Modlitba

KODYMIRUS VAGANS | plastika, 2008
KODYMIRUS VAGANS | sculpture, 2008

BOHEMICLAVULUS MIRABILIS | kvaš, papír, 2025
BOHEMICLAVULUS MIRABILIS | gouache on paper, 2025

HOMO NALEDI | sádra, 2020 – 2022
HOMO NALEDI | gypsum, 2020 – 2022

HOMO FLORESIENSIS | sádra, 2020 – 2022
HOMO FLORESIENSIS | gypsum, 2020 – 2022

SMILODON FATALIS | olej, plátno, 2024
SMILODON FATALIS | oil on canvas, 2024

I.

II.

AUSTRALOPITHECUS AFARENSIS | sádra, 2004 – 2008
AUSTRALOPITHECUS AFARENSIS | gypsum, 2004 – 2008

AUSTRALOPITHECUS BOISEI | sádra, 2004 – 2008
AUSTRALOPITHECUS BOISEI | gypsum, 2004 – 2008

ANTHRACOTHERIUM sp., *ACERATHERIUM* sp. | olej, plátno, 2019
ANTHRACOTHERIUM sp., *ACERATHERIUM* sp. | oil on canvas, 2019

- PALEOART - HRANICE MEZI VĚDOU A UMĚNÍM

- PALEOART - THE BOUNDARY BETWEEN SCIENCE AND ART

Katalog k výstavě pořádané
v Pavilonu Anthropos v Brně ve dnech 27. 3. – 19. 7. 2026

Vystavující autoři:

Jaroslav Bažant · David Berger · Ondřej Bílek
Ladislav Csurma · Pavel Dvorský · Juraj Gullár
Arnošt Hanák · Jan Jelínek · Radek Labuša · Pavel Major
Petr Modlitba · Vladimír Rimbala · Jan Sovák
Jiří Svoboda · Jiří Teichmann · Eva Vaníčková

Autor textu:

Petr Modlitba

Překlad:

Clifford Michael McLenehan

Korektura:

Zdeňka Nerudová

Grafická realizace:

Vratislav Hnátek

Návrh obálky:

Petr Modlitba s použitím malby Henryho T. De la Beche, Duria Antiquior (Starý Dorset), 1830

Vydavatel:

Moravské zemské muzeum, Zelný trh 6, 659 37

Tisk:

Moravské zemské muzeum, Zelný trh 6, 659 37

ISBN 978-80-7028-642-5

MINISTERSTVO
KULTURY

B | R | N | O